

NARODNI DNEVNIK

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.

TELEFON ŠTEV. 552.

UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 8.

Izbija vsak dan opokline, izvzemši nedelje in praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisanim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu šteje 13.633.

Proračunska razprava.

Včeraj je naša skupščina pričela proračunsko razpravo, ki je sigurno najvažnejša, ki jo sploh more imeti parlament. Ker tu gre za temeljito pravico parlamenta in tu imajo stranke in poslanci prav posebno priliko, da pokažejo svoje sposobnosti. Zato se tudi splošno po višini proračunske razprave sodi višina parlamenta.

Bojimo se, da pa naša skupščina ne bo pokazala pri proračunski razpravi posebne višine, temveč da bo lepo krenila po stari poti, ki sicer že davno dokazana kot slaba, a je zato tem bolj izhujena. Kakor vedno, tako bo tudi sedanja proračunska razprava le navadna mehanika, ko bo opozicija križala in zahtevala nebesa na zemlji, vladna večina pa avtomatično glasovala za vse postavke proračuna, kakor ji bodo predložene od vlade.

In vendar bi imeli pri nas vse bolj tehten vzrok, ko skoraj v vseh drugih državah, da postane proračunska razprava to, kar bi morala biti. Po vrsti vsi govorniki opozicije povdarjajo, da so bremena proračuna previsoka in celo finančni minister je to priznal v svojem eksponatu. Vsi opozicionálni govorniki pa so tudi navajali celo vrsto stvari, ki bi se morale priiti v proračun, ker vlada pomanjkanje na vseh koncih in krajih. Mesto pa, da bi se sedaj skušalo z objektivnim sodelovanjem vseh ustvariti vsaj relativno znošen proračun, bo opozicija samo grajala in očitala, vladna večina pa ravno tako enostavno prezirala vse predloge opozicije, pa naj bodo ti umestni ali ne. Opozicija bo govorila skozi okno, da apelira na nerazsodne volilce, vladna večina pa bo triumfirala, ko bo povdarjala, da ima večino in da sklene, kar hoče. Da pa je zlo tem večje, se je skoraj ravno tako postopalo tudi v finančnem odboru.

Mislimo pa, da ni proračunska razprava samo zato tu, da stranke za sebe agitirajo, temveč da vsaj nekaj uredbe državno gospodarstvo. V opoziciji je dosti ljudi, ki so bili že sami ministri in ki morajo vedeti, kaj je za trenutek mogoče, ravno tako pa je tudi v vladni večini dosti poslancev, ki so sami preizkusili, kako škodljivo je, če vladna večina po vrsti odklanja vse opozicijske predloge samo zato, ker pridejo iz vrst opozicije.

Proračunska razprava mora vendar biti razprava, mora biti diskusija, ne pa samo mehanično glasovanje ali pa šola za politične deklaracije. In če naša poslanska zbornica ne zna razpravljati, temveč samo preglasovati, potem je pač treba najti še eno zbornico, ki bo to znala.

Ze samo zaradi proračunske razprave bi morala dobiti Jugoslavija še drugo zbornico, ki bi bila predvsem sestavljena iz gospodarskih krogov.

V tej zbornici bi se nam bilo ne treba bati, da bi se govorilo le skozi okno, temveč gospodarski krogi, ki v glavnem proračun plačajo, bi tudi skrbeli, da bo proračun dober. Polem tudi ne bi doživljali, da bi se vršile uradniške redukcije tako glupo in brez glave, kakor se je to vedno godilo. Če kdo, potem vedo gospodarski krogi, kateri uradi so potrebni in kateri samo lenarijo, ravno tako pa ti krogi tudi najbolje vedo, kateri uradniki so dobri delavci. Zato pa je treba tudi tem krogom dati besedo.

Naši poslanci odločno odklanjajo, da bi dobili še drugo zbornico, ker pač hočejo imeti vso moč za sebe. Dobro, vsaj jo imajo, toda potem naj tudi tako

Seja zakonodajnega odbora.

Beograd, 15. februarja. Včeraj popoldne je bila seja zakonodajnega odbora, ki se je nadaljevala razprava o načrtu zakona o vrhovni državni upravi. Takoj v začetku se je dr. Spaho vprašal predsednika odbora, kaj je z načrtom zakona o kazenskem postopku.

Predsednik Ljuba Živković je odgovoril, da je ta načrt že gotov, ali ni še izročen zakonodajnemu odboru. Živković je mnenja, da se za sprejetje tega zakona ne bo izgubljalo dosti časa.

Odbor je prišel nato na razpravo o zakonu o vrhovni upravi. Predsednik je dal v razpravo spreminjevalni predlog, ki ga je stavil dr. Krajač glede področja ministrstva za trgovino in industrijo.

Minister za izenačenje zakonov Vasa Jovanović je takoj izjavil, da tega predloga ne more sprejeti. Gre namreč za to, da se poštna hranilnica ter čekovni in klirinški promet vzameta iz pristojnosti prometnega ministrstva, kamor bi po načrtu imela priti, in se dodelita ministrstvu za trgovino in industrijo.

Dr. Spaho izjavlja, da je Krajačev predlog popolnoma umesten, ker so vse važne kreditne ustanove pod trgovinskim ministrom, kakor n. pr.: Narodna banka, Hipotekarna banka itd. Zato se mora tudi poštna hranilnica podrediti trgovinskemu ministru. Poštna hranilnica nima s prometnim ministrom absolutno nobene zveze. V drugih državah je trgovinsko ministristvo eden od najvažnejših resorov, pri nas pa se je uvedla praksa, da je to ministristvo degradirano na razmeroma nizek nivo.

Juraj Demetrović se strinja z dr. Spahom.

Dr. Polić sprejema Demetrovićevo naziranje.

Vasa Jovanović pravi, da se z ministristvom za promet še ni domenil glede uradništva. Kar bo praktično, to se bo vsekakor sprejelo.

DANES ODLOČILNA SEJA RADIKALNEGA KLUBA O SPREJEMU JOVANOVIĆEVEV.

Beograd, 15. februarja. Včeraj popoldne je imel Uzunović v svojem kabinetu dolgo konferenco z ministrom za agrarno reformo Milanom Simonovićem. Do te konference je prišlo po seji odbora za dalmatinsko agrarno vprašanje. Kakor trde politični krogi, je Milan Simonović pojasnil Uzunoviću svoje naziranje v tem vprašanju. Politični krogi menijo, da imajo radikali tendenco, vprašanje dalmatinskega agrara čimbolj zavlačevati, da se končno sploh ne bi rešilo, kakor je bilo prej določeno.

Politični krogi so opazili, da Velja Vukičević ne želi udeležiti se sej odbora za zakonski predlog o srednjih šolah. S tem v zvezi so se širile vesti, da se Vukičević smatra v ostavki vse dotlej, da radikalski klub ne odloči, kaj bo s sprejemom Jovanovićevega kluba v radikalski klub. Ta seja se bo vršila danes popoldne. V političnih krogih se za njo zelo zanimajo. Radikali bodo današnji pravoslavni praznik, ko ne bo skupščinske seje izkoristili v likvidacijo tega vprašanja. Uzunović je včeraj v ta namen imel konference z večjim številom

delajo, ker tudi pravico do moči je treba zaslužiti.

Da do danes naša skupščina te pravice, da samo ona odločuje, še ni zaslužila, je jasno. Če pa jo bo zaslužila že v sedanjih proračunski razpravi, pa je veliko manj jasno, da ne rečemo — neverjetno.

Nato je govoril še Demetrović. Za njim pa je povzel besedo dr. Šuperina, ki je dejal, da bo nastala cela zmeda v pripadnosti uradnikov poštne hranilnice. Da se to prepreči, naj se vsa stvar še enkrat revidira, ker bo sicer prometno ministristvo preobsežno in ne bo moglo zmagovati vseh poslov.

Vasa Jovanović izjavlja, da je že definitivno odločeno, da pride poštno ministristvo v prometno ministristvo.

Dr. Šuperina: »Mi smo pa vendar za to tu, da to stvar popravimo.«

Vasa Jovanović: Stvar je rešena.

Dr. Šuperina: Jaz sem bil takrat proti.

Ante Radojević pravi, da mora poštna hranilnica biti pod tistim ministristvom, kjer bo pošta.

Po daljši diskuziji je to vprašanje ostalo nerešeno.

Ministristvu je dana s tem možnost, da se sporazume z vlado o njenem stališču glede tega vprašanja.

Pri naslednji točki ni bilo nobenih spreminjevalnih predlogov.

Demetrović opozarja na to, da se je že večkrat zgodilo, da se ni vedelo, kakšen sklep je napravil ministrski svet. Zato smatra za potrebno, da vlada sprejme v zakon posebno določbo, da se mora na sejah ministrskega sveta voditi zapisnik.

Polić ugotavlja, da člen 6. ne navaja izčrpnosti vseh kompetenc ministrskega sveta in je tam še mnogo pomanjkljivosti.

Na koncu pristane Vasa Jovanović na to, da se ta člen tako-le stilizira:

»Ministrski svet ne izdaja nobenih administrativnih aktov v svojem imenu, temveč stavlja samo predhodne predloge za kraljeve akte ali pa daje pristank za ministrske akte, kolikor posebni zakoni drugače ne odredajo.«

svejih ministrov, posebno pa tudi s podpredsednikom radikalnega kluba Ilijo Mihajlovićem. Vladni radikalski krogi mislijo, da bo to vprašanje v radikalnem klubu brez večjih težav likvidirano. Toda vsi radikalski poslanci niso tako razpoloženi.

ZELEZNIŠKE OLAJŠAVE ZA POPLAVLJENCE.

Beograd, 15. febr. Generalna direkcija državnih železnic je na vse načelnike postaj izdala odredbo, da se bodo pošiljke za oškodovance od povodnji brezplačno prevažale na naslednji način:

1. Olajšava velja samo za gradbeni material, selitveno blago, obleko in obutvo ter za živila in sicer od vseh krajev do kraja povodnji. Ta olajšava pa ne velja za tiste, ki so bili oškodovani ob navadnih poplavih; temveč samo tedaj, kadar gre za katastrofalne povodnji.

2. Olajšava velja samo na osnovi nakaznic, ki jih izdaje direkcija na podlagi potrdil krajevnih oblasti.

3. Pošiljatelj in naslovnik mora biti odbor Rdečega križa.

4. Olajšava velja do preklica, a najdalje do 1. julija 1927.

DR. PERIĆ PRI KRALJU.

Beograd, 15. februarja. Sinoči ob polni je nadaljevala razpravo o načrtu Perić in je kralju poročal o zunanji politiki.

Vojaške priprave sovjetov.

SOVJETSKA VOJSKA ODHAJA V POLNI BOJNI OPREMI NA MANDŽURSKO IN RUMUNSKO-POLJSKO MEJO.

Varšava, 15. febr. V Rusiji se opaža veliko gibanje vojske, ki se odpravlja deloma proti Madžuriji, deloma proti poljsko-rumunski meji. Vojaki so v polni bojni opremljeni. Sovjetski listi prinašajo ostre vojne članke in pišejo, da mora biti Rusija pripravljena na napade evropskih imperialistov pod vodstvom Anglije. Naknadno se je izvedelo, da je pri konferenci vrhovnega vojnega sveta sodelovala tudi komisija generalnega štaba kanlonske vojske. Po gibanju sovjetske vojske se ne da sklepati, ali se pripravlja Rusija na vojno proti Evropi ali proti daljnemu vzhodu.

BETHLEN NE POTUJE V RIM.

Budimpešta, 15. febr. Včeraj se je v političnih krogih razširila vest, da bo grof Bethlen opustil svoje potovanje v Rim. Kakor smo izvedeli od dobro poučenih krogov, je madjarska vlada v zadnjem času vodila pogajanja v zadevi madjarskega izhoda na morje. Ta pogajanja so se končala s takim uspehom, da je dosežen sporazum in da ni več potrebe za to, da bi Bethlen potoval v Rim. Bethlen tudi ne odide v Zenevo, ker se to pot ne bo tam reševalo nobeno vprašanje, ki bi se tikalo Madjarske.

NAPADI NA FAŠISTOVSEK ODDELKE V PRIMORJU.

Trst, 15. febr. Pred tremi meseci je bil izvršen atentat na vojašnico fašistovske milice v St. Petru na Krasu. Takrat sta bila ubita dva legionarja. Pred nekaj dnevi se je zopet izvršil atentat in sicer v Podgradu na lamošnje vojašnico fašistovske milice. Podtaknili so zaboječnik dinamita, ki je eksplozirala. En legionar je bil pri tem usmrčen, dva pa sta bila težje ranjena. Tudi vojašnica je bila poškodovana. Prijeli so nekaj oseb.

V noči od sobote na nedeljo je bila med St. Petrom na Krasu in med Kalom napadena patrulja fašistovske milice s strelji iz pušk. Patrulja je zahtevala pomoč. Po kratkem času je vso posadko fašistovske milice, ojačena še s karabinjerji, prišla na lice mesta, kjer pa niso ničesar našli, razen avstrijske karabinke. Vsi napadalci so pobegnili. Sodiijo, da so te atentate izvršili komunisti. Poveljstvo narodne milice v Trstu je za vzdrževanje varnosti poslalo na mejo med St. Petrom in Ilirsko Bistrico močno četo fašistovskih legionarjev.

SPORAZUM MED KITAJSKO IN ANGLIJO DOSEŽEN.

London, 15. febr. Med Kitajsko in med Anglijo je dosežen sporazum v vprašanju koncesij in sicer na osnovi pogovora, ki jih je postavil Chamberlain v spodnji zbornici. Ustanovila se bo skupna evropsko-kitajska uprava. Evropejci bodo plačevali enake davke kakor kitajski državljani.

POSŁANCI NE PRIHAJAJO K SEJAM.

Beograd, 15. febr. Včeraj popoldne so se imele vršiti tudi seje treh odborov, ki so bili zadnjič izvoljeni v skupščini odbora za tolmačenje čl. 103. invalidskega zakona, odbora za zakon o izdajanju industrijskih obveznic in odbora za zakon o kontroli mer. Vsi ti odbori so bili odgođeni, ker ni bilo dovolj poslancev navzočih.

Morocutti — Anton Lajovic.

(K člankom o sporazumu z Nemci.)

II.

Gospod svetnik Lajovic pripominja pod črto, da pozna dr. Morocuttija le po tem, kar je od njega in o njem izšlo v slovenskih listih, a članek v »N. D.« mu je dal gradivo za analizo mentalnosti naših Nemcev in Morocuttija. Ali to se mi zdi kakor izrek listnega francoskega državnega pravdnika, da mu zadostajo tri zapisane besede in spravi pisca na vislice. — O dr. Morocuttiju in njegovem delu, kakor tudi o dosežanju manjšinskem gibanju je treba vedeti nekoliko več, nego so prinašali slovenski listi, zlasti glasila naših strank, ki lezejo okoli teh vprašanj kakor mačka okoli vrele kaše. Ni dr. Morocutti edini, ki je pisal o manjšinskih problemih v obče in naših posebe, ali o dr. M. je treba vedeti nekoliko več nego nam more nuditi članek v »N. D.«. Obžalujem, da g. L. ne pozna njegovega članka v »Cillier Zeitung« z dne 10. aprila 1924 ali vsaj njegovega referata na panevropskem kongresu; in poznati bi moral dosežanje delo manjšinskih kongresov, na katerih so bili naši znani manjšinski voditelji sramotno zapuščeni prav radi v nebo kričeče brezbriznosti naših slovenskih vodilnih krogov, kakoršna odseva tudi iz odgovora g. Lajovca. Toda v nepoznanju najvažnejših faz v našem manjšinskem boju pisati v slovenskem dnevniku take članke, kakoršen je Lajovčev odgovor, to je nov žalosten dokaz o lehkomišelnosti, ki jo naši napredni krogi izkazujejo danes najvažnejšemu slovenskemu vprašanju. »Najprej treba živeti, potem filozofirati«, a danes dere freljina slovenskega naroda v narodno smrt, dočim g. svetnik L. hladno filozofira v slovenskem dnevniku in se poslavlja v pozno srečnega Slovenca, ki v imenu naroda odklanja pomoč od tiste strani, ki edina nam jo more nuditi. Ali ne pove ene besedice o kakem drugem izhodu iz sedanje naše bede, sama negacija ga je brez sleherne pozitivne misli. Razdirali, kar drugi delajo, je pač lahko, ali zidati, ustvarjati ild., to je pač precej težje! — Kot delavec na najtežjem polju naših narodnih bojov moram pač prositi slovensko napredno inteligenco: Ako nam že ne morete ali ne želite pomagati, vsaj ne mečite nam polena pod noge! To je najmanj, kar smemo od Vas zahtevati. Zeleni bi, da se »Julro« ne identificira z odgovorom g. Lajovca!

Negacija, nezaupnost, mala fide, sumničenje neodkritosrčnosti, razne absurdnosti, ki jih od Nemcev zahteva, so vsebina Lajovčevega odgovora. Bilo bi zares žalostno, ako bi bili taki nazori onega dela našega razumništvja, ki mu je »Julro« politiško glasilo.

Gospod Lajovic je pristen liberelec predvojne kova, ki mu je prvo vodilo: svetlovni nazor, in meni, da brez njega ne moremo voditi niti manjšinskega boja. Zato pozivlja Nemce, naj se posamič pridružijo že obstoječim našim strankam, s katerih svetovnim naziranjem soglašajo.

Lepa hvala za nov recept, ki ga tu slovenski inteligent podaja našim zatiralcem! Ali ni še dovolj dosedanjih

vzorcev, ki ste jih iz Slovenije pošiljali preko Snežnika, kako treba strune napeti proti našim rojakom? Ne bom jih našteval, ker zašel bi predaleč na nevarno polje. Rečem le toliko, da se ne smemo niti kdo ve kako energijski pritoževati o krivicah in metodah v zatiranju vsega našega narodnega žilja, kajti vse se vrši po vzorcih iz Slovenije. Kaj hočete več, ako se je slovenski dnevnik hudoval, da je neki mariborski Nemec napisal »Wilhelm« in ne Viljem na svojo tablo. (Ako bi imel jaz kaj besede, bi Nemcem prepovedal, pisati svoja imena po slovensko!) Lepa hvala za milostno dopustitev, da bi nam Slovencem bile dovoljene edino organizacije glede strogo manjšinskih vprašanj, kakor zahteva Lajovic od naših Nemcev. Kaj, še to nam hočete pokvariti? Kaj bi rekli, ako bi nekdo kaj podobnega zahteval od našega naroda tam preko?

Gospod Lajovic je privlekel za las na površje nekako desinteresanost Nemcev na naši državi. Strašna je logika, kako je prišel do tako absurdnega zaključka. Ker so se namreč Nemci za minule volitve priključili v Sloveniji SLS, drugod pa NRS, ki sta si idejno različni, tedaj je neizprosna logika g. L. taka, da so pokazali absolutno desinteresanost na idejni usmerjenosti navedenih strank in s tem torej desinteresanost na vprašanjih, kako se ima urediti ta država, torej: desinteresanost na tej državi. Taka licitacija je sicer jako zanimiva, ali se prilega kakor bunka na oko. — Ali ima g. L. Nemce za tako neumne, da ne bi umeli, da v državi, ki se imenuje kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev, oni ne morejo prav nič vplivati na njeno notranjo uredbo ild., marveč da jim mora biti prva skrb, kako sebi olajšati narodni obstanek in gospodarski napredek. Smešno je prazno besedičenje, naj naše stranke akceptirajo sodelovanje Nemcev kot posameznikov v strankinih vrstah, da pa odklanjajo za tako sodelovanje kakoršni nagrado ali koncesijo. — Kar zona me obhaia pri misli, da bi zahtevali isto od naših rojakov drugod... V kolikor se kaj takega godi po Lajovčevem vzorcu, mi to z indignacijo odklanjamo; česar pa ti ne želiš sebi, tega tudi ti drugim ne delaj!

Sicer pa so Nemci pokazali popolnoma dovolj zanimanja za notranjo uredbo in upravo te države prav s tem, da so volili kandidate dveh domačih strank, ki danes vodita usodo države in bosta brez dvoma še dolgo imeli vpliven mešlo na daljnem razvoju naše notranje in zunanje politike. In govorimo le odkrito: meni je povsem naravno, ako Nemce zanima edino to, kake koncesije bodo oni dobili od onih strank, katere bodo imele moč v svojih rokah. — Za božjo voljo, saj je taka skrb od manjšinskih narodov prva in poglavitna, ako ne edina. Kdor jim kaj takega zamerja, ta nima niti pojma o današnjem manjšinskem boju v Evropi. Ali potem naj tudi ne moli vode, ki je itak že dovolj kalna! — Hudomušna in v polemiki o manjšinski politiki neprimereno je pripomnja, da je kupnina Nemcev

deloma že likvidirana, zakaj nemškemu Kulturbundu je zopet dovoljeno delovati. Pogrešek je bil takrat narejen, ko so ga prepovedali. Nikar ne dajajte za vse slučaje zatiranja narodnih manjšin pripravne vzorce ravno iz Ljubljane! (Konec prihodnjic.)

Politične vesti.

— Na včerajšnji seji Narodne skupščine se je pričela generalna proračunska razprava. Za sejo je vladalo precejšnje zanimanje. Opozicija je nastopila pri včerajšnji razpravi s svojimi prvimi govorniki, ki so tudi naredili precejšen ulis. Seja se je pričela ob pol 11. dopoldne. Predsednik skupščine je uvodoma sporočil, da je umrl poslanec Aladar Astanovič, član radikalnega kluba. Počastil je njegov spomin s krajšim govorom in poslanci so zaklicali ob koncu govora slavo njegovemu spominu. Ko je bil prečitan še zapisnik zadnje seje in druge formalnosti, je prešla skupščina na dnevni red in pričela se je generalna proračunska razprava. Kot prvi je govoril član demokratske stranke Voja Veljkovič. Poudarjal je, da je proračun fiktiven in ostro kritiziral delo vlade. Za njim je govoril v imenu HSS bivši Irgovski minister dr. Krajač. Njegov govor je bil skrbno sestavljen. Govoril je nad eno uro. Poudarjal je, da z vojnimi reparacijami in državnimi dolgovi znaša proračun 14 milijard, ki jih pa od gospodarske krize težko prizadejo prebivalstvo ne zmore. Davčni dohodki so proračunjeni previsoko. Krajačev govor je napravil v skupščini močan vtis.

— Napredovanje hrvatskih klerikalcev. Čeprav je pri oblastnih volitvah udeležba volivcev v primeri s skupščinskimi leta 1925 po vseh hrvatskih pokrajinah silno padla, je vendar povsodi Hrvatska pučka stranka močno napredovala. L. 1925 ni dobila HPS niti 12.000 glasov, sedaj pa 26.000. V Dalmaciji je narasla od 3886 leta 1925 na 9387, v Hercegovini od 400 na 2778, v Medjimurju od 800 na 1962 glasov. V drugih oblastih pa je dobila: v zagrebški skoraj 5000, v osješki 4200, v primorsko krajiški 1700 in v sremski 700 glasov. — Zdi se nam, da pričinja slovenska šola vplivati in morda je tudi v tem eden glavnih vzrokov, da je vstopil dr. Korošec v vlado.

— Upravna reforma na Češkoslovaškem. Nepričakovano je vlada predložila parlamentu novelo k prejšnjemu zakonu o razdelitvi države na okrožja. V resnici pa ni to samo novela, temveč popolno izprememba uprave na Češkoslovaškem. V glavnem obstoji reforma v tem, da se samoupravni in državni uradi strnejo v en urad. Šef uprave v eni deželi bo opravljal posle, ki sta jih prej vršila deželni predsednik in deželni glavar. Vsa Češkoslovaška se deli na 4 dežele: Češkoslovaško s sedežem v Pragi, Moravsko z glavnim mestom Brno, Slovaška s sedežem v Bratislavi in Karpatoruska s sedežem v Muhačevem (dosedaj v Užhorodu). Vsaka dežela ima svoj deželni zbor, ki sestoji iz dveh tretjin voljenih in ene tretjine imenovanih poslancev. Poslanci ne uživajo imunitete in imajo tudi sicer le malo pravic. Predseduje deželni predsednik, ki je uradnik in podčinjen notranjemu ministru.

Dežela se deli na okrajna glavarstva, ki imajo tudi svoje zastope. Tem predseduje okrajni glavar, ki je uradnik in podčinjen notranjemu ministru. Okrajni zastopi so dejansko le posvetovalni organ in imajo manj besede ko naši srezki zastopi. Sploh je tendenca vse reforme, da se da uradnikom čim večja moč. Tako se uvaja nanovo znani Prügel-patent in notranje ministrstvo ter politični uradi smejo vsakogar, ki bi se pregrešil proti javnemu redu in miru, pravosti in slično kaznovati z globo do 30 tisoč čeških kron in z zaporom do 14 dni. Tudi glavarji smejo iz tega vzroka vsakogar kaznovati, toda le z globo do 5000 čeških kron in z zaporom do 1 tedna. del ali ki bi poslal nedostojne vlogete. — Nova upravna reforma na Češkoslovaškem je torej le malo svobodoumna in bo ugajala le birokratom. Deloma pa ima reforma to dobro stran, da bo v precejšnji meri izločila vpliv strankarstva na upravo. Ravno na Češkoslovaškem pa je bil ta vpliv že škodljivo močan, kar so zlasti dokazovale razne afe-re, ki jih je bilo vedno več. — Z upravno reformo se je obenem tudi znova uredilo jezikovno vprašanje.

— Konflikt med Nemčijo in Poljsko. Na seji poljskega parlamenta je podal predsednik vlade Bartel izjavo, v kateri izraža upanje, da bo nemška vlada po prekinjenju nemško-poljskih trgovskih pogajanj stremela za tem, da se pogajanja definitivno ne ukinejo. Poljska je storila vse, da se doseže sporazum. V slučaju, da stremljenja Poljske ne dosežejo uspeha, pada vsa odgovornost na nemško vlado. Nemško časopisje ostro napada poljsko vlado radi vprašanja nemških državljanov v gornji Šleziji in zahteva, da poljska vlada takoj umakne naredbo o izgonu Nemcev, če ne, bo prekinila nemška vlada pogajanja o Irgovski pogodbi. S poljske strani pa se trdi, da je bilo prekinjenje trgovskih pogajanj sklenjeno že tedaj, ko so vstopili nemški nacionalci v vlado. Nemčija hoče, kakor trdijo Poljaki izzvali veliko ofenzivo proti Poljski na finančnem, ekonomskem in političnem področju. Nemčija hoče baje preprečiti pogajanja o poljskem posojilu v Ameriki. Pravi kancelar v Nemčiji je po poljskem mnenju Westarp in ne dr. Marx. V izjavi, ki jo je dal novinarjem, demantira Bartel vse vesti, da goji Poljska agresivne namere proti Rusiji, s katero želi živeti v prijateljskih odnosih. Da se pomirijo narodne manjšine, namerava odbor strokovnjakov zahtevati čimprej amnestijo političnih zločincev. Zveza bivših poljskih upornikov v Nemčiji je sprejela resolucijo, da bo podpirala Pilsudskega.

— Kitajski dogodki. Zmagovito stališče kantonske vlade se vidi tudi v tem, da so vsi kitajski poslaniki v tujini odklonili, da bi bili še nadalje zastopniki pekinške vlade in so se ponudili kantonski. — Govori se tudi, da je Zveza narodov pripravljena priznati kantonsko vlado, če pošlje ta svojega zastopnika v Ženevo. — Boji na Kitajskem so se zopet začeli in stoji kantonska armada že 160 kilometrov južno od Šanghaja. Ofenziva Čangsolina proti kantonskim četam se še ni pričela, ker je general Wu prepovedal prehod Čangsolinovih čet preko njegovega ozemlja.

Ch. Lucieto:

56

Spomini francoskega vojnega detektiva.

Kot sem pričakoval, je bil rojen Nemec in je kot tak odslužil v Nemčiji svojo vojaško službo, kot sem spoznal iz fotografije, ki se je nahajala med njegovimi listinami.

Kohr je bil sin nemških starišev, ki so se priselili v Francijo, v okolico mesta Metza. Študiral je v Nancyju. Bil je izboren kemik in bil pred vojno v inozemstvu v službi znamenite nemške družbe I. G. (Ineteressen-Gemeinschaft); ki tvori kartel sledečih tovarn:

1. Badische Anilin- und Soda-Fabrik;
2. Bayer A.-G.;
3. Agfa (Aktien-Gesellschaft für Anilin-Fabrikation);
4. Hoechts A.-G.;
5. Casella v Frankfurtu na Menu;
6. Kali-A. G. v Biebrichu.

Vse te tovarne tvorijo zvezo nemških tovarn za kemične proizvode.

Kohr je bil torej najprej nemški trgovski špijon, predno je postal vojaški špijon.

Začel sem preiskavati, kje je pred vojno deloval v Franciji in našel sem njegovo sled v tovarni za

barvila v Tremblayju pri Creilu, kjer je kradel fabri-kacijske tajnosti in jih izdajal nemški družbi I. G.

Toda med njegovimi listinami sem našel še čisto druge stvari: Kohr ni imel samo mislijo potovati po Franciji, temveč tudi preštudirati dohode in prehode v Švico, kar naj bi dovolilo nemški armadi, da v potrebnem slučaju udere preko Švice in tako napade francosko in italijansko armado za hrbtom.

Mene je kar zabolelo!

Ali je bilo mogoče, da nismo do tedaj ničesar vedeli o tako nevarnem špijonu? In kako je bilo mogoče, da ga je pustila švicarska policija, ki je bila silno plašljiva, da se svobodno kreta?

Zaenkrat nisem mogel odgovoriti na ti dve vprašanji. Sklenil sem, da jih razjasnim pozneje in nadaljeval sem pregledovanje njegovih listin.

35. poglavje.

Načrt nemškega generalnega štaba za vpad v Švico.

Predno nadaljujem z odkritji iz Kohrovih listin, moram prositi švicarske zvezne oblasti, naj mi opro-stijo, če sem prisiljen, biti nekoliko indiskreten, da pokažem čitateljem, kako nevaren je bil ta špijon.

Omeniti pa hočem tudi to, da so ta moja razkritja nalašč tako pisana, da v nobenem oziru ne morejo škodovati švicarski deželni obrambi, kajti skrbno sem se v svojih izjavah izogibal vsem potankostim.

Dokazati hočem, da je ob nekem gotovem času veliki nemški generalni štab vzel v pretres možnost, ponoviti v Švici isto, kar mu je tako dobro uspelo v Belgiji, namreč udreti v nevtrarno državo.

Dokaz za to je dejstvo, ki samo na sebi že dokazuje resničnost mojih izjav.

Poprej si moramo pa staviti še eno vprašanje: — Ali je bilo v vojaškem interesu Nemčije, da napade ozemlje Švice?

Točen odgovor na to vprašanje tiči v sledečem dejstvu:

L. 1916 so skušale centralne države pregnati italijansko armado iz njenih postojank na Krasu na ta način, da so skušale udariti v ozadje tega defenzivnega sistema preko Trentina in višavja Sette Comuni.

To je zgodovinsko dejstvo, ki se ne da zanikati. Znano je pa tudi, da se ta načrt Avstrijcev in Nemcev, udreti v italijansko nižino za hrbet italijanske armade, ni posrečil, in zato je veliki nemški generalni štab izdelal drug načrt, kako udreti v Italijo in ob enem v Francijo.

Glavne poteze tega novega načrta sem našel v Kohrjevih listinah. Naravno je, da taktične in strate-gične strani tega načrta tu ne morem izdati, vendar pa lahko objavim njegove glavne poteze:

(Dalje prihodnjic.)

NAPAČNO POSTAVLJENO
VPRAŠANJE.

K včerajšnji naši istoimenski notici smo prejeli od priznanega šolnika še tole pojasnilo.

Anketno vprašanje o prioriteti francoske ali nemške kulture, kakor ga je postavilo »Jutro«, res ne odgovarja izvajanjem, ki jih podaja g. Wester v svoji knjižici: Kriza naše srednje šole. Kdor razpravo pazljivo čita, najde, da naj bi se po Westerjevem načrtu poučevala na naših realnih gimnazijah oba moderna kultura jezika, nemški in francoski, na humanističnih gimnazijah pa poleg klasičnih jezikov kot moderni jeziki nemški. Na vseh srednjih šolah bi se v nižjih razredih, počenši s I. razredom, poučevala nemščina, v višjih razredih realnih šol pa poleg nemščine tudi francoščina, in sicer v izdatnem številu učnih ur. Tako bi se učenci, ki dovrše IV. razred, mogli dovoljno priučiti nemškemu jeziku, kar bi jim bilo velike koristi, naj si potem nadaljujejo svoje študije na srednji šoli ali pa če prestopijo v kako strojno ali trgovsko akademijo, tehnično srednjo šolo, učiteljsko, kjer se nemščina že sedaj poučuje kot obvezni predmet. Absolvent (maturant) srednje šole pa bi bil poleg nemščine zmožen tudi francoskega jezika v vsaj toliko meri, da bi se mogel nadalje izobraževati s pomočjo obeh kulturnih jezikov. Protniki nemškega jezika so v javnem razpravljanju Westerjev načrt po svoje zavili, kakor da bi se po njem naši učenci morali učiti le nemščine, ne pa tudi francoščine. Gre torej le za to, kaj terega teh jezikov naj se prične preučiti, in po našem mnenju, ki uvaža dejanske potrebe našega naroda, ne oziroma se na sentimentalne razloge, gre brez dvoma prednost nemščini. Javno zastavljeno vprašanje bi se moralo torej glasiti: Katerega modernega jezika naj se naša mladina najprej uči?

OBČNI ZBOR »UDRUŽENJA REZERVNIH OFICIRJEV«.

Snoči, ob 8. uri zvečer, se je vršil v restavraciji »Zvezdi« občni zbor »Udruženja rezervnih oficirjev«, organizacije v Sloveniji. Ob še dokaj dobri udeležbi je otvoril občni zbor predsednik g. Bevc, ki je podal predsedniško poročilo. Iz poročila je razvidno vse veliko delo, ki ga je organizacija napravila tekom društvenega leta. Dosegla je za svoje člane ugodnosti z ozirom na nošnje orožja, polovično vožnjo za članne neuradnike in glede podeljevanja podpor bolnim rezervnim oficirjem. Daje je sodelovala ljubljanska organizacija pri manifestacijskem kongresu rezervnih častnikov v Zagrebu, pri raznih drugih svečanostih itd. Odbor organizacije je prevzel funkcijo izvršnega odbora za postavitev spomenika kralju Petru. Večji znesek je nakazala organizacija za poplavlence v Sloveniji. V Trbovljah se je osnovala krajevna sekcija Udruženja. Mnogo je organizacija ukrenila tudi glede dobave potrebnih uniform rezervnim častnikom.

Predsedniškemu poročilu je sledilo poročilo sekcije v Celju, tajniško, gospodarja in blagajniško poročilo. Sprejet je bil blagajnikov predlog, da se v svrhu saniranja finančnega stanja organizacije poveča letna članarina na 60 dinarjev, plačljivih po potrebi v dveh obrokih. Organizacija ima tudi svoj avtonomni fond, ki je dosegel že znatno višino in iz katerega namerava organizacija pozneje dajati vdovam in sirotam rezervnih oficirjev podpore.

Nadzorstveni odbor je po svojem članu odobril poročila ter predlagal predsedniku in vsemu odboru v znak priznanja absolutorij s pohvalo, kar je bilo soglasno sprejeto. Sprejete so bile tudi pozdravne brzojavke kralju, vojnemu ministru in centrali organizacije v Beogradu. Občni zbor, ki je trajal skoro tri ure, je zaključil predsednik Bevc.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama.

Začetek ob 20. uri zvečer.

Torek, 15. februarja: Zaprlo.

Sreda, 16. februarja: »Gobsek.« — Red C.

Opera.

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

Torek, 15. februarja: Zaprlo.

Sreda, 16. februarja: »Sevski brivec.« — Red D.

Dnevne vesti.

»NEPRILIKE MINISTRA«.

V reviji »Novi život« čitamo pod gor-njim naslovom:

Narodni poslanec g. D-uč pripoveduje o nezgodi nekega ministra ob priliki zadnje prisega na dvoru.

Ko so vsi ministri iz zadnje vlade prisegli, je stopil kralj k ministru, ki je v vseh vladah vedno v demisiji in ga je vprašal, kateri resor da ima.

— Ministrstvo za šume in rude, Vaše Veličanstvo, je odgovoril.

— Motite se, dragi kolega, ta resor je dodeljen meni.

— O, prosim, oprostite, jaz sem v ministrstvu socialne politike.

— V zmoči ste, spoštovani g. kolega, jaz sem prisegel kot minister socialne politike, ga popravi g. dr. Gosar.

— O, da, da! Vaše Veličanstvo, jaz sem minister za trgovino in industrijo in poleg tega čem delati tudi v agrarnem.

Pravijo, da je sedaj končno pogodil.

»Novi život« dostavlja: Se non è vero, è ben trovato.

— Komemoracija Pašića. V noči od sobote na nedeljo je bila v hotelu Paris v Beogradu komemoracija za Nikolo Pašićem. Razen ministrov Nikole Uzunovića, Bože Maksimovića, Miše Trifunovića, Krsle Miletića in Milana Simonovića je manjkalo pri tej svečanosti tudi veliko število radikalnih poslancev. Od uglednejših radikalov pa sta bila navzoča Marko Trifković in Aca Slanojević. Večer je otvoril Marko Trifković, ki je z nekaj besedami opisal pomen tega slavlja. Nato je delegat glavnega odbora Pera Ivaničević prečital dolgo govor. Za njim je v imenu krajevnega odbora radikalne stranke za Beograd govoril Svetozar Tomić, ki je opisoval Pašićeve zasluge za Beograd. Na koncu se je Marko Trifković zahvalil udeležencem za udeležbo.

— Občni zbor »Jadranske straže« v Splitu. Včeraj je bila glavna skupščina centralnega odbora »Jadranske straže«. Prišli so delegati iz Beograda in drugih mest. Skupščina je otvoril bivši minister Biankini. Nato je tajnik Alfirević poročal o organizacijskem delu. Dr. Smolčić je konstatiral, da ima »J. S.« okrog 2 milijona imovine. Izvedena je bila reorganizacija.

Nova izpitna komisija za inženjerje in arhitekto. Ministrstvo javnih del je imenovalo novo izpitno komisijo za inženjerje in arhitekto. Predsednik je generalni direktor državnih železnic v p. Mihajlo Ilić. Član komisije je med drugimi tudi šef inspektor gradbene direkcije v Ljubljani inženjer Rudolf Zajec.

— V ministrstvu agrarne reforme se pripravlja večji ukaz o premeslitvah, upokojitvah in napredovanju državnih agrarnih uradnikov.

— Evropska konferenca železniških direkcij. V drugi polovici meseca oktobra se vrši v Pragi konferenca železniških direkcij, ki bo razpravljala o vsem nemu in o direktnih vagonih v potniškem prometu v letu 1928. Konferenca se bo udeležilo 250 delegatov iz vseh evropskih držav. Predsedovala bo Češkoslovaška.

— Žene in otroci ameriških priseljencev ne dobe priselitenega dovoljenja. Ameriške oblasti so pretresale v zadnjem času vprašanje zakonskega predloga, po katerem naj bi dobili bližnji sorodniki žene in otroci v Zedinjenih državah bivajočih Neamerikancev, ki so si pridobili že državljanstvo, pravico priselitve izven kvote. V poštev bi bilo prišlo okoli 35.000 žen in otrok. Kol poročajo iz Newyorka, je House-Immigration-Commite predlog z 8 proti 2 glasovoma odklonil, vsled česar ni nobenega izgleda, da bi bil zakonski predlog od kongresa sprejet. S tem so uničene nade tisočev ljudi.

— Ze generalnega direktorja pošte in brzojava v poštne ministru je imenovan dosedanj pomočnik N. Gjorgjević. Dosedanji generalni direktor Dekanić je upokojen ter obenem imenovan za ravnatelja Poštne hranilnice v Zagrebu.

— Iz sodne službe, Sodnik dr. Josip Stiligoj je premeščen od okrajnega sodišča v Dolnji Lendavi k okrajnemu sodišču v Radevljici. — Za pravne praktike v področju višnjega deželnega

sodišča v Ljubljani so imenovani absolvirani pravniki dr. Stojan Bajić, asistent na juridični fakulteti v Ljubljani dr. Hinko Lučovnik, Vladimir Kraut, Andrej Miškot, Vladimir Punčuh in Anton Šporn.

— Iz državne službe. Za pisarja v zunanjem ministristvu je imenovan pravnik Avgust Bukovec. — Veterinar pri okrajnem glavarstvu v Kaslu dr. Franjo Jerina je premeščen k okrajnemu glavarstvu Laško. Upokojen je vodja zemljiške knjige pri deželnem sodišču v Ljubljani Ivan Benković.

— V Subotici 10.000 na gripi bolnih. Po uradnih podatkih je prekoračilo v Subotici število na gripi obolelih 10.000; od teh je prijavljenih samo nekoliko nad 1000. Na predlog mestnega fizikata so bile zatvorjene vse šole.

— Spalna bolezen v Beogradu. Kot posledica gripe se je pojavila v Beogradu spalna bolezen. V splošnem bolezen ni nevarna. Traja navadno kake tri tedne, nakar bolnik zopet popolnoma ozdravi. Vendar pa so se pripetili tudi že nekateri težji slučajji.

— Nevarne vlačuge v Zagrebu. Ne mine skoraj dan, da ne bi bilo aretiranih v Zagrebu par žensk radi nemoralnega življenja. Večina deklet mora romati najpreje v bolnico. Nekatere imajo kar po tri ali štiri bolezni hkratu. Po poklicu so večinoma natakariice, služkinje in modeli.

— Strašen ciklon v Avstraliji. Iz Londona poročajo: V Brizbanu v Kigslandu (Avstralija) je divjal te dni strašen ciklon, ki je povzročil nad 250.000 funtov šterlingov škode. Vse brzojavne in telefonske zveze so pretrgane. Več poslopij je porušenih. Nekatere reke so prestopile bregove ter povzročile velike poplave.

— Senzacionalna aretacija v Leningradu. Te dni je izsledila in aretirala leningrajsko policija znanega Razputinovega prijatelja Ivana Zinojevića Osipenka. Aretiranec je tvoril dolgo časa s petrograjskim metropolitom Pitirinom in z Razputnikom triumvirat, ki je takorekoč komandiral vso Rusijo. Takoj po revoluciji je vstopil Osipenko v komunistično stranko ter živel devet let v popolni sigurnosti. Pred dvema letoma je postal celo poveljnik leningrajske milice. Sedaj so ga zaprli v trdnjavo, kjer čaka svoje nadaljne usode.

— Svojemu nezakonskemu otroku odrezal glavo. Iz Monakovega poročajo: V Göggingu pri Augsburgu se je pripetil te dni zverinski zločin. Neki poročeni gostilničar je šel počakat svojega nezakonskega otroka pred šolo, ga spremil v stanovanje svoje nekdane, sedaj poročene ljubice ter mu v odsotnosti žene in njenega moža odrezal glavo. Zločin je izvršil zato, ker ga je preganjala otrokova mati radi neplačanih alimentov ter mu je delala radi tega njegova žena očitke.

I reprezentančni ples
pod najvišjim pokroviteljstvom

Nj Vel kralja Aleksandra I.

prirede slušateljli ljubljanske univerze v hotelu »Union« v sredo 16. februarja 1927. Vslop strogo proti vabilu. Velika dvorana izključno za ples; dalje so publik rezervirani vsi restavracijski prostori, male dvorane in srebrna dvorana. Vstopnina za akademike 10 Din.

Ljubljana.

1— Mesno drsališče pod Tivolijem je do nadaljnjega zopet odprto in sicer vsako dopoldne in zvečer od 17. ure dalje.

— Predavanje v Radio klubu. V torek 15. t. m. ob pol 9. zvečer bo predaval v prostorih Radio kluba na velesejmu gospod cand. ing. Stegu o temi »Kako moderniziram svoj prejemni radio aparat.« Gospod Stegu izvrstni praktik na polju prejemnih radioaparato, bo razložil, kako si lahko vsak amater, ki ima prejemni aparat starej-

šega tipa, istega z malenkostnimi stroški preuredi v moderni aparat. (Reinartz, Wigeand). Po predavanju bo gosp. ing. Eržen nadaljeval sprejemanje na svojem »Elsree Six« aparatu, ker je bil zadnji sprejem začetkoma slab. — Radio klub.

1— Ponovno naprošamo vse, ki so bili pri vabljenju na I. reprezentančni ples prizadeti po kaki zmoči, da nam blagovolijo oprostiti. Oni, ki vabila še niso prejeli, naj jih reklamirajo pri tajniku Kmetu, Gledališka ulica št. 2 odnosno pri najbližjem znancu akademiku.

1— »Predpušna otroška čajanka Atene«, ki se bo vršila 27. t. m. vzbuja po priglasih sodeč, po meslu živahno zanimanje. Prisrčno otroško rajanje, preljudbo, neprisliljeno veselje, kdo bi si ne pozelel, da preživi par uric med vami!

1— Tatvine v Ljubljani. Neki R. je ukradel mesarju Blatniku za 100 Din govejih vampov, pa je bila pri preiskavi ugotovljena njegova krivda, nakar je bil mož aretiran. — Dva pokvarjena paglavca sta ukradla gospe Ani Marušičevi 10 Din. Še predno sta si ta ogromen plen razdelila, ju je prišla policija. — Mesarskemu pomočniku Sirjaku Alojziju je bila ukradena ura in verižica v vrednosti 250 Din. — Policija je izgnala iz mesla neko Marijo G., ki si je pa spoloma še na goljufiv način preskrbela 150 Din vredno košaro za žalošno pol iz Ljubljane, policiji je napravila novo skrb, kako naj privabi goljufico Marijo nazaj v Ljubljano.

1— Policijski drobiž. Policija beleži štiri aretacije in sicer radi tatvine, radi beračenja, nedostojnega vedenja in eno radi nevarne grožnje. Prijavljenih je več manjših tatvin, 2 prestopka pasjega kontumaca, 2 prekoračenja polic. ure, 1 ples brez dovoljenja in 9 kršitev cest. pol. reda. Radi kaljenja nočnega miru in sličnih ekscesov je ovadenih 5 vevlakov. — Gluhega možička P. J. je ugriznil v Trnovem pes, ker ni slišal — mož namreč, ne pes — svarila.

MOČAN POTRES V BOSNI, HERCEGOVINI IN DALMACIJI.

Skoraj po vsej Bosni, Hercegovini in južni Dalmaciji so čuhli včeraj zjutraj okrog 5. ure močan potres.

Vse posameznosti še niso znane. Gotovo pa je, da je povzročil potres ogromno škodo in zahteval tudi par človeških žrtev.

Epicerter potresa je bil pri Ljubinju, kjer je porušil potres 10 hiš. Več hiš je porušenih tudi v drugih krajih. Najbolj je trpel Stolac. V vasi Berkovič se je podrla hiša nekega kmeta. Pri tem sta bila dva otroka ubita, pet oseb pa še pogrešajo. V Splitu, Mostarju in Sarajevu potres sicer ni povzročil velike škode, pač pa je izzval med prebivalstvom veliko paniko. Tudi v Šibeniku potres ni napravil posebne škode, dasi so trajale oscilacije celih 42 sekund.

IZ URADNEGA ZDRAVSTVENEGA POROČILA ZA LETO 1926.

Ljubljanski mestni fizikat je izdal poročilo o zdravstveni statistiki in gibanju mestnega prebivalstva v letu 1926.

Prebivalstva šteje meslo Ljubljana približno 57.000.

Porok je bilo lekom leta 1926 667 (leta 1925 688).

Otok se je rodilo: 1516 (všeto 61 mlivorojenih), leta 1925 1588), od rojencev je bilo 1157 rojenih v porodišnici, od teh 347 takih kojih matere stalno bivajo v Ljubljani; druge matere so prišle z dežele v ljubljansko porodišnico. Zakonskih novorojenčkov je bilo 1259, nezakonskih 257, dečkov se je rodilo 805, deklic 711.

V Ljubljani zadnja leta število porok in porodov pada.

Izmed stalno v Ljubljani stanujočih je umrlo 1926 684 oseb (leta 1925 687). Umrljivost Ljubljančanov je bila torej 12% na tisoč prebivalcev.

Splošno zdravstveno stanje v kolikor se kaže v umrljivosti je prav ugodno, umrljivost zadnja leta stalno pada in jo dosegajo le najbolj zdrava mesta, ta je utemeljena s tem, da so izostale večje epidemije.

V starosti do 1. leta je umrlo 153 otrok, od 1 do 5 let 223 otrok, v dobi 5 do 15 let 44 otrok, v dobi 15 do 30 let 171 oseb, od 30 do 50 let 246 oseb, v dobi 50 do 70 let 285 oseb, nad 70 let 216 oseb.

Gospodarstvo

OBRTNA BANKA.

V soboto je bila v Beogradu seja ustanoviteljskega odbora »Obrtne banke« pod predsedstvom g. Milana Stojanovića, predsednika »Obrtne zbornice« v Beogradu. Seja se je začela ob 10. in je trajala do 6. popoldne. Navzoči so bili: Milan Stojanović, poslanec Dušan Živojinović, tajnik »Obrtne zbornice«, predsednik »Zveze hrvatskih obrtnikov« v Zagrebu, Ramščak, predsednik zagrebske »Obrtne zbornice« Oskar Hain, zastopnik zagrebske »Obrtniške zbornice« dr. Kovač, tajnik ljubljanske »Zbornice za trgovino, obrt in industrijo« dr. Pless, podpredsednik »Trgovsko - obrtniške zbornice« v Osijeku Klein, predsednik obrtnikov v Novem Sadu Čitlich, iz Sarajeva Šeberdžija in Marić in iz Bihača Dodek.

Predsednik je sporočil, da je bilo 1200 delnic preveč podpisanih. V Srbiji je bilo podpisanih 150.000 delnic, v Hrvatski 17 tisoč, v Sloveniji in Dalmaciji 10.633. Sama Ljubljana ima 549 delničarjev, Maribor 52, Split 109 in Šibenik 16. Pred-

sednik Stojanović predlaga, da se ne reducira kapital, ker je v današnji gospodarski krizi treba še več sredstev.

Poročilo Stojanovića se je vzelo na znanje ter mu je bila izražena zahvala. Prišlo je na vrsto vprašanje upravnega odbora. V tem odboru je 20 članov, od katerih jih mora biti 9 stalno v Beogradu. Sklenjeno je bilo, da se izvoli 1 član za Južno Srbijo, 1 za Slovenijo, 1 za Banat, 1 za Bačko, 1 za Bosno, 3 za Hrvatsko in 2 za predvojno Srbijo. Eno mesto naj bi ostalo prazno za Dalmacijo ali Črno goro. V Zagrebu se bo ustanovila glavna podružnica, ki bo imela 8 do 12 članov.

STATISTIKA HIŠ IN HIŠNIH DAVKOV.

Finančna delegacija uradno objavlja, da izide v Uradnem listu z dne 15. februarja (kos 171) statistika hiš in hišnih davkov za leto 1926 na teritoriji Slovenije.

Iz statistike je razvidno, da je vseh hiš v Sloveniji 189.681, od katerih spada 172.838 pod hišno razredarino in 16.843 pod hišno najmarino.

Davka, pribitkov in doklad popolnoma proslah je 2.330 razredarinskih in

490 v najem oddanih poslopij. Samo osnovnega državnega davka proslah poslopij je pri razredarini 338, pri najmarini pa 117. Davku, drž. pribitkom in avtonomnim dokladam zvezanih hiš je pri razredarini 170.019, pri najmarini pa 15.981.

V vsi Sloveniji je znašala odmerena osnova v najem oddanih hiš (najemna + najemna vrednost) 38.615.000 Din. Od te vsote je 3.722.000 Din prostih vsakega plačevanja najmarine, državnih pribitkov in doklad; od zneska od zneska 628.000 Din pa se plačujejo samo državni pribitki in avtonomne doklade, tako da ostane z najmarino, pribitki in avtonomnimi dokladami obremenjene odmerne osnove 24.265.000 dinarjev.

Erar dobi na davku in državnih pribitkih od razredarinskih hiš 1.275.501 Din, od v najem oddanih hiš pa 9 milijonov 230.172 dinarjev, torej skupaj 10.505.673 Din.

Iz tega je razvidno, da je od celokupne svote ugotovljenih najemnin in najemnih vrednosti (38.615.000 Din) znašal ves državni davek s pribitki 23,9%, od najmarini, pribitkom in dokladam

zavezane vsote (34.265.000 dinarjev) pa 26,93%.

BORZE.

Ljubljana. (Prve številkke povpraševanje, druge ponudbe in v oklepajih kupčijski zaključki.) Vrednote: invest. pos. 83—84,50, Vojna škoda 340—0, zaslavnici in komunalne Kranjske 20—22, Celjska pos. 195—197, Ljublj. kred. 150—0, Merkantilna 99—100, Kreditni zavod 170—180, Praštediona 920—0, Sirojne 85—0, Trbovlje 415—0, Vevče 120—0, Split cement 725—0, Slavonska 55—65, Sešir 104—0. — Blago: Zaključeno 5 vagonov lesa. Tendencia za hrastove hlode čvrsta, za deželne pridelke nespremenjena.

Zagreb, 14. febr. London izplačilo 275,97—276,77, Pariz izpl. 56,75—56,95, Curih izpl. 1094—1097, Dunaj izplačilo 801—804, Berlin izplač. 1348,6—1351,6, Praga izpl. 168,3—169,1, Milan izplačilo 244,735—246,735.

Curih, 14. febr. Beograd 9.1325, New-York 518,875, London 25,22, Pariz 20,455, Berlin 128,225, Dunaj 73,245, Praga 15,40, Milan 22,50, Bukarešta 2,93, Sofija 3,75, Budimpešta 91.

Jaroslav Hašek:

Zaroka v naši družin

Papa je zakričal s postelje: »No to mora biti pa zelo imeniten hotel!« Mama je neprestano jokala in govorila o nekaki beli liliji, gospod Syrovatek pa je neprenehoma klical: »Gospa, pomirite se, jaz sem poštenjak in sem spal drugje.« Mama ga je zagrabila, stresla in zakričala: »Ne, jaz poznam take reči, imam že skušnje!«, gospod Syrovatek pa se je le vseknil in dvignil z roko robec v zrak in rekel, da je bilo le prijateljsko nagajanje, ki sta ga sklenila na izletu, tako malo prijateljstvo, kakor je n. pr. med njim in njenim papanom. Papa je zakričal s postelje, da se zahvaljuje za tako prijateljstvo. Mama je nahlulila papana, naj molči in je prišla gospoda Syrovatka, da mora pred nedolžnim dečkom, namreč pred menoj priseči, da bo Liduško poročil. Syrovatek je zardel in zaklical, da Liduške ne more poročiti, ker je že poročen in ločen. Ko je papa to slišal, je zakričal, naj mu damo pištolo, da ga potem takoj odpeljejo na Pankrac*. Mama se je krčevito grabila za spodnje krilo, kakor da se vsak trenutek onesvesti. Gospod Syrovatek se je grizel v brado, v tem trenutku pa je prišla Liduška, vsa blatna in objokana in kričala, da je bilo to prvič in zadnjič, kar je napravila sedaj, da je gospod Syrovatek poštenjak

* Pankrac — ječa v Pragi.

in da je spal v sobi poleg one, kjer je spala sama. Gospod Syrovatek je zaklical: »Popolnoma res je, kar govorite gospodična, na to se nisem niti spomnil. Jezus, Marija, gospa, ali je bilo stenic tam! Klanjam sem!« In še predno je končal, je pograbil klobuk in že je bil na hodniku. Liduška je hotela steči za njim, toda mama jo je prišla in jo porinila v kot, kakor dela to navadno s papanom ter ji rekla, da je trapasta in da dela vsej družini sramoto, da moramo sedaj najti ženina in kako težka stvar bo to, ker se bo o tem okrog govorilo.

Tako si je iskala Liduška ženina in našla je nekega »čuka«, kakor mu je pravil papa. Toda ni bil noben »čuk« temveč silen premetenec. Ime mu je bilo Vavronšek.

Nosil je ščipalnik na črni vrvi in se je pri nas vedno tako nabasal s kruhom, da je skoro počil, kar smo vsi opazili, toda on je že skrbel, da se ni prepetila nikaka nesreča. Nekega dne je prišel k nam in prosil, če sme iti Liduška v nedeljo z njim na izlet. Papa ni rekel nič, nego je samo požvižgal predse, mama pa je pomembno pogledala Liduško in dejala, da hodi Liduška zelo nerada na izlete. Toda Liduška je prosila, češ, da ni bila še nikoli v Ričanyh in da mora vsaj enkrat pogledati, kako je tam.

Nato je mama imela dolg govor o značajnosti, dokler ni potegnil gospod Vavronšek robca iz žepa in se začel vsekavati, kakor je storil to tudi gospod Syrovatek zatrjevati, da je popolnoma pošten mož in zlat

značaj. Slišal sem, kako je oče zagodrnjal predse:

»Oni nam je govoril, da je iz srebra, ta pa, da je iz zlata, Bog nam pomagaj!« Toda dovolili smo Liduški, da je šla na izlet, ker je papa dejal, da je gospod Vavronšek tako neumen »čuk«, toda zapovedali so mu, da mora biti Liduška ob pol devetih doma, da ne bomo dvakrat greli večerje.

Toda bilo je deset, bilo je pol enajstih, mama se je praskala in rekla: »Menda vendar ne bo tako, kakor zadnjič!« Ob dvajsetih je vzel papa vozni red v roke in rekel kar na pamet: »Zadnji vlak iz Ričany odide v Prago ob enajstih, torej čakam še pol ure, nato pa skočim skozi okno.« Odšel je v kuhinjo in zopet popil ves rum iz steklenice. Ko pa je bila ena, je prišel peti: »Za to lepo noč s teboj, cekin si dekle vzemi moj...«

Mama ni niti zakričala nanj, nego je samo jokala, da se bo to za Lidijo slabo izšlo. Nabo je papa zlezal v posteljo in rekel mami, predno je zaspal: »Jm bom že zjutraj pomene povedal!«

Zgodaj zjutraj ob devetih sta srečno prišla. »Čuk« je vodil Liduško za roko in je rekel: »Gospa, poštenjak sem in zlat značaj. Proti moji volji se je utrgal velik oblak, nastala je grozna nevihta s točo, vihar, bliski so švigali, grmelo je na levi in na desni, tako, da sva morala ostati v hotelu, toda povsem dostojno kajti spal sem na levi strani in Liduška na desni.«

Papa se ni mogel več vzdržati, da bi tako

dolgo molčal, dvignil se je v postelji in rekel: »Torej sta bila zopet v tistem hotelu, kjer je bila Lidija zadnjič z gospodom Lyrovatkom?«

Mama je skočila na papana in ga pričela daviti, gospod Vavronšek pa je zakričal: »V lepo družbo sem torej zašel!« in planil iz sobe. Lidija je nato cviliła celih štirinajst dni, nihče ni govoril z njo, le papa ji je rekel: »Jaz ti najdem ženina«, nato pa je šel okrog kakor obseden, dokler ni prišel nekega dne totalno pijan domov in rekel: »Vendar sem ti našel ženina. Rabi dobro gospodinjstvo, ker se hoče osamosvojiti in si osnovati lastno gostilno.« Papanu so se pri tem oči čudovito lepo razsvetile. »Je zelo dober človek in je prišel v Prago, sem se že pogodil z njim, jutri, v nedeljo ga privedem s seboj in bomo takoj slavili zaroko. Specijalno kopunka, jaz pa se bom malo napil, da bom imel korajžo.«

Privedel ga je torej s seboj; vsedli smo se za mizo in čakali na Lidijo, ki si je delala v drugi sobi novo frizuro.

V tem trenutku pride Lidija v sobo, ženin jo pogleda in ona njega, ona prebledi in on tudi, hitro pograbi klobuk in je že zunaj. Bil je plačljivi natak iz hotela, kamor se je Lidija vedno zatekla z gospodom Syrovatkom in gospodom Vavronškom, če sta jo na izletu zaletila toča in nevihta.

(Konec.)

12. Dunajski mednarodni velesejem

13.—19. marca 1927

(Tehnični velesejem: 13.—20. marca)
Mednarodna razstava avtomobilov in motornih koles.

Posebna razstava za Poljsko.

»Tehnične novosti in iznajdbe«

»Varnostni vzorci«

Poljedelski vzorci oglod

Domača žival

(Razstava za rejo in negovanje živine)

Razstava za hrano in živila

Brez vizuma! Z velesejmskim izkazom in potnim listom prost prehod čez mejo v Avstrijo.

Znatno znižanje vozniš cen na jugoslovenskih, ogrskih, čehoslov., in avstrijskih železnica na donavskih in jadranskih ladjah. Vizum za prehod Ogrske kratkim potom pri prekoračenju meje. Brez vizuma pri prehodu CSR!

Sejemske izkaznice po Din 40.— se dobe pri:

Wiener Messe A.-G. Wien VII.

kakor pri častnih zastopstvih v

Ljubljani: Avstrijski konzulat, Turjaški trg 4.

Tujsko-prometna zveza v Sloveniji,

Aleksandrova cesta 8.

Jožef Zidar, Dunajska cesta 31.

Najboljši šivalni stroj in kolo

Je edino le

za dom, obrt in industrijo v vseh oprelih.

Istotam plotilni stroj DUBIED.

Pril. v vazonu hrazglen.

Večletna garancija

Delavnice za popravila.

Malo cene, tudi na obroke.

Josip Petelinc

Ljubljana

Bilni Praterovskega spomenika.

„Vinocet“ tovarna vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana, nudi

najtinejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.

ZAHTEVAJTE PONUDBO!

Tehnično in higijenično najmodernejše urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 10, II. nadstropje.

MALI OGLASI Proda se ceno

Za vsako besedo se plača 50 par. Za debelo tiskano pa Din 1.—.

Kurivo!

Pogačnik, Bohoričeva 5, (Tabor), Telefon 406.

Oddam

sobo za 2 gospoda. Električna luč. Kje pove uprava tega lista.

Sostanovalca

iščem. 170 Din mesečno. Kje, pove uprava tega lista.

Drva - čebin

Wolfova 1/II. - Telef. 56

Knjigovodkinja

bilančistka, samostojna moč z večletno prakso, vešča korespondence in strojepisja išče službo, mestu ali na deželi. Ponudbe stopi takoj. Ponudbe prosi na upravo lista pod »Točna«.

Ullstein's Weltgeschichte

6 knjig, elegantno vezane, za Din 1200.—na prodaj. Naslov v upravi

Se priporoča za tisk vseh trgovskih, obrtnih, industrijskih in uradnih tiskovin. Lastna knjigoveznica TELEFON ŠT. 552

TISKARNA MERKUR

TRGOVSKO-INDUSTRIJSKA D. D.

LJUBLJANA, Simon Gregorčičeva ulica 13.

Tiska časopise, knjige, brošure, cenike, tabele, statute, vabila, letake, lepake, posetnice i. t. d. TELEFON ŠT. 552